

Dopis bratra patriarchy o Janu Žižkovi k 600. výročí jeho úmrtí

Sestry a bratři,

během celého letošního roku 2024 věnujeme pozornost osobnosti středověkého husitského bojovníka Jana Žižky. V celku naší církve, v diecézích i jednotlivých náboženských obcích jsou pořádány různé akce k připomenutí této všeobecně známé postavy našich dějin. Mnohé z těchto akcí se již na různých místech uskutečnily, jiné se připravují v souvislosti s říjnovým datem jeho úmrtí dne 11. října 1424.

Jeho obraz, vystupující ze zahalenosti dějin středověku, nám přibližují především rozsáhlé a detailní odborné práce historiků prof. Petra Čorneje, prof. Františka Šmahela a dr. Zdeňka Vybírala, a také přednášky a popularizační výstavy v Husitském muzeu v Táboře a na dalších místech.

Naše Církev československá husitská věnovala od svého počátku svůj mimořádný zájem husitství, ale i postavě Jana Žižky. Bojovník a středověký rytíř Jan Žižka náleží k naší tradici, jako Jan Hus, Jeroným Pražský, Jakoubek ze Stříbra či Petr Chelčický a další.

Žižka měl v minulosti své obdivovatele i odpůrce, a má je i dnes. Nemůžeme zamlčovat a nechceme zakrývat krutost a násilí, které jsou spojeny s Žižkovým válčením a jeho dobou a které jsou v rozporu s Ježíšovým evangeliem lásky k nepřátelům (Mt 5,43-48).

Současně je spravedlivé vidět jeho tvrdé vojenské postupy v kontextu tehdejší doby, a jeho osobnost ve spojitosti s husitstvím v jeho různorodosti, ale i jednotě. Tento jednotící program husitství tvoří čtyři pražské artikuly – svobodné hlásání Božího slova, přijímání svátosti oltární pod obojí způsobou, morální náprava církve i společnosti a soustředěnost na vlastní duchovní poslání církve a kněží, a nikoli na nadměrný majetek a politický vliv. Tyto čtyři články se vyskytují jako stěžejní v Žižkových listech i v jeho vojenském řádu.

Žižka nám svým nasazením odhodlaného vojáka a Božího bojovníka ukazuje potřebnost odolnosti, houževnatosti, skromnosti (1 Tm 6,7), přímosti (Ž 119,113) a statečnosti (1 K 16,13). Ale i on věděl o hodnotách odpuštění a smíření i zájmu o druhého, jak dokládají jeho dopisy a postoje. Byl tím, kdo věřil v Boží Trojici, vyznával Ježíše Krista jako nejvyšší autoritu, kdo se modlil Otčenáš a kdo přijímal s úctou a pokorou svátost oltární – Kristovo tělo a jeho krev z kalicha, jak dokládají dobové prameny.

Zároveň nám postava Jana Žižky při sledování jeho velmi dramatické osobní životní cesty a politické dráhy klade mnohé otázky, na které nejsou snadné odpovědi. Právě proto je Žižka takovou osobností, která je stále zajímavá a stále přitahuje náš zájem i v naší současnosti, zvláště když otázky míru a války znovu nabyly svojí bolestné naléhavosti.

V Církvi československé husitské chápeme tuto postavu jako osobnost náboženskou v kontextu celého husitského reformačního hnutí a jeho obrany jako nutné historické reality.

Vážíme si toho, že jsme navázali spolupráci s Husitským muzeem v Táboře a podepsali memorandum k badatelskému projektu „Odezvy husitství a Jana Žižky v Církvi československé husitské“. Publikaci s názvem „Úvahy o husitství“ napsal historik dr. Bohdan Kaňák, který navazuje na práci svého otce prof. Miloslava Kaňáka, významného husitologa. Bude znovu vydána i knížka o Janu Žižkovi od historika dr. Vladimíra Sakaře.

Diecézní den v Příbyslavi, který připravuje brněnská diecéze, se uskuteční i s bohoslužbou u Žižkovy mohyly dne 5. října 2024.

Významnou a završující několikadenní akci 11. - 14. října 2024 pořádá pražská diecéze s názvem „Slavnost k 600. výročí Jana Žižky v Betlémské kapli“ s bohatým kulturním a vzdělávacím programem za podpory Ministerstva kultury České republiky a dalších institucí a organizací. Naše církve se tak stává významným spolunositelem připomínky husitského bojovníka, od jehož smrti právě letos uplyne 600 let.

Chápeme letošní připomínku Jana Žižky jako příležitost ke sbližování lidí, k překonávání předsudků i k ekumenické otevřenosti a cestě ke smíření, která byla významným způsobem nastoupena v roce 2015 při 600. výročí upálení Mistra Jana Husa.

S bratrským pozdravem a s přáním Boží milosti, vytrvalé víry a Kristova pokoje

Tomáš Butta
patriarcha Církve československé husitské

Dne 31. 8. 2024